

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem Divi Thomae. Tomi Qvinqve

Qui Est Primvs De Sacramentis: In Qvo Ea Continentvr, Qvæ Post
Præfationem Indicantvr

Suárez, Francisco

[Köln], 1619

4 An recedente fictione detur effectus Baptismi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93807](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93807)

positiua ipsius dispositionis, nulla habita ratione multitudinis, vel magnitudinis peccatorum, quae praecesserunt. Potest quidem propter plura vel maiora peccata maior reatus poenae temporalis relinquatur, ita tamen aequali dispositione, si iustificatio fiat ex tunc sacramento, vel in sacramento Penitentiae: nam in baptismo hoc non habet locum, ut iam diximus: tamen, quoad effectum gratiae non infunditur maior vel minor, ita tamen aequali dispositione propter pauciora, vel plura peccata praeterita, quia ab omnibus aequae ueritatis voluntas per aequalem dispositionem, & aequae ad Deum conuertitur, nec plura peccata praeterita faciunt illam dispositionem moraliter minorem: quia non sunt circumstantiae eius, & dispositio illa non accipit a dignitate vel indignitate subiecti proportionem illam seu congruentiam, quam habet ad effectum gratiae, sed ex gratia Spiritus sancti, & ex sua intrinseca perfectione. Denique, quia peccator, formaliter loquendo, tam est auertens à Deo, tamque repugnat gratiae per unum peccatum, sicut per multa: quamuis radicaliter, & demeritorie vnus sit auertens per plura peccata, quam alius, & conuersio vera attritio aequae disponit ad tollendam auersionem, ex quacunq; radice, seu uoluntate orta sit. Vnde tandem concluditur, seruata proportione, uere ac recte dici, adultum per propria dispositionem iustificatum, in baptismo maiorem gratiam accipere, quam infantem: quia est melius dispositus. Et haec de posteriori quantitate intensiua effectus baptismi.

Vna supererat hoc loco quaestio pertinet ad priorē partem huius quaestionis, scilicet, an is, qui ponit obicem gratiae sanctificanti recipiendae per hoc sacramentum, possit interdum recipere aliquem habitum infusum, saltem fidei, & spei: de alijs enim non potest esse quaestio, quia, iuxta communem sententiam, nunquam separantur à gratia sanctificante. Ratio autem dubitandi esse potest, quia Concilium Trident. sessio. 6. capite 7. tractans de prima iustificatione, quae fit per sacramentum Baptismi in re, uel in voto, dicit. In hac iustificatione cum remissione peccatorum haec simul infusa accipit homo per Iesum Christum, cui insertur, fidem, spem, & charitatem: ergo iuxta doctrinam Concilij adultus baptizandus, vel baptizatus non prius accipit fidem & spem, quam charitatem: sed quandoque ponit obicem gratiae, non recipit charitatem: ergo nec fidem, nec spem. Quae ratio fundata in auctoritate Concilij conuincit aliquos Theologos, ut hoc affirmarent. Ego uero in primis censco non fuisse hanc mentem, aut intentionem Concilij: quia nulla erat necessitas hoc definiendi: nec pertinebat ad institutum eius: quod enim Concilium eo loco intendit, solum est, in instanti iustificationis illa tria, scilicet, fidem, spem, & charitatem, esse inseparabilia à uera iustitia: atque adeo simul necessario esse debere in homine iusto: & hoc probat ratio sub iuncta à Concilio his uerbis. Nam fides, nisi ad eum spes accedat, & charitas, neque uinit perfectum Christum, neque corporis eius uium membrum efficit. Quod autem ante instanti iustificationis non infundantur fides & spes sine charitate, nec probari potest illa ratione Concilij: quia ante iustificationem potest homo esse vnus cum Christo imperfecte, & ut membrum mortuum. Neque etiam sic erat necessarium ad doctrinam de iustificatione, neque aliquo firmo fundamento affirmari poterat: non est ergo haec mens Concilij: sed uel sumpsit, uerbum illud, accipit, non in rigore, ut significet initium essendi, sed latius, prout id significare potest, quod habere, seu possidere: uel certe illud ad uerbum, si uult, non est positum ad significandam durationem, seu initium eius: sed ut signum distribuens, ad significandam collectionem illarum trium uirtutum, & necessariam connexionem, quam inter se

habent, ut hominem plene iustificent: in quo sensu, quando dicit Concilium, hominem in iustificatione illa tria simul accipere, non oportet per iustificationem intelligere solum instanti infusionis gratiae sanctificantis, sed totam susceptionem, & spirituales immutationes, quae in homine fit à primae uocationis usque ad gratiae infusionem: haec enim acceptio illius uocis ualde uisitata est, ut ex ipsomet Concilio constare potest, ut latius traditur in materia de iustificatione.

Quocirca ualde probabile semper mihi uisum est, quod sicut fides & spes non pendet in conseruatione sua à gratia & charitate, ita neque in infusione. Est enim eadem ratio, nec facile poterit conueniens discrimen assignari: nam sicut homo semel iustificatus, amissa iustitia uere & supernaturaliter credit, ac sperat, & ut hoc possit conuenienter facere, retinet fidem & spem: ita peccator, qui incipit ad Christum conuerti, antequam perfecte amet uel efficaciter detestetur omnia peccata, potest uere & supernaturaliter credere ac sperare: ergo, ut hoc possit conuenienter & conaturali modo facere infundentur illi fides, & spes: nam ad illas est satis dispositus, & per illas melius disponi paulatim potest ad gratiam obtinendam, à qua hi habitus natura sua separabiles sunt. Neque in hoc reperiri poterit maius inconueniens inter habitus, quam inter actus: si ergo actus possunt antecedere, cur non etiam habitus? Vnde consequenter fit, accidere posse, ut in baptismo homo ponat obicem gratiae, & charitati, non tamen fidei & spei: quia potest credere, & sperare, non tamen de peccatis dolere: tunc ergo sacramentum habebit effectum circa fidem & spem, quamuis non habeat circa alia dona: quia sacramentum dat omnem effectum, cui non ponitur obex. Est enim ueluti causa naturalis, quae agit, quantum potest, si non sit impedita, si ergo potest dare plures effectus, & impeditur circa unum, & non circa alium, qui est ab altero independens, dabit unum, sine alio: sicut contingit in characterē & idem supra dictum est de remissione uenialium peccatorum.

Obseruandum uero est iuxta discursum factum, moraliter loquendo, semper accidere, ut habitus fidei ante baptismum infundatur: quia moraliter loquendo, necesse est, ut actus fidei in catechumeno antecedat: per quem actum disponitur, ut statim ei infundatur habitus: sicut, si prius tempore, quam baptizetur, habet amorem Dei super omnia, statim ei infundetur charitas, quae postea augetur per baptismum susceptum: & idem probabile est de fide cum eadem proportione. Si tamen contingeret, aliquem non habere uerum actum fidei usque ad illud instanti, in quo perficitur sacramentum baptismi: tunc prima infusio talis habitus fieret per ipsum sacramentum, & idem est dicendum proportionaliter de spe, in qua facilius potest accidere, ut ante baptismum non exerceatur per proprium & formalem actum suum: quia non est fundamentum totius iustitiae, & supernaturalium actuum, sicut est fides: sed haec res latius tractanda est in materia de iustificatione.

SECTIO IV.

Utrum effectus baptismi impediatur per fictionem datur, recedente fictione.

Suppono, quaestionem hanc solum habere locum, quando baptismi sacramentum ualidum fuit: non tamen contulit effectum propter obicem suscipientis, qui obex, fictio appellatur, nam quando fictio opponitur ipsi sacramento, illudq; irritum reddit, nihil est, quod redire possit: cum nihil antea effectum fuerit, sed necesse est, sacramentum iterari. Ratio autem difficultatis in hac quaestione sic explicata est: quia causa physica non operatur, nisi quando exi-

Probabile est fidem, & spem infundi posse ante baptismum.

do existit : ergo si Baptismus non confert suum effectum, quando existit, nihil postea efficere poterit, cum eius efficientia realis a physica sit. In contrarium vero est : quia proprius effectus Baptismi, qui est, regenerare hominem in Christo, & remittere originale peccatum, & alia mortalia, quae cum illo sunt coniuncta, ita est proprius Baptismi, ut à nullo alio sacramento, nec per aliud remedium absque Baptismo fieri possit. haec enim de causa est Baptismus medium necessarium ad salutem, ergo necesse est, ut, vel ablata fictione praecedens Baptismus efficiat hunc effectum, vel ut iteretur Baptismus, vel det illum effectum, qui non potest, nisi per Baptismus dari : sed Baptismus iterari non potest, ut fides docet, ergo necesse est, ut praecedens Baptismus conferat effectum recedente fictione.

August.

Haec posterior ratio omnino conuicit Augustinum, ut doceret, Baptismus impeditum à suo effectum per fictionem incipere illum habere ablata fictione, sicut videre licet, libro primo de Baptismo capit. 11. & seq. & libr. 3. capit. 13. & libr. 6. capit. 5. & saepe alias, & refertur de Consecrat. distinction. 4. in capite Tunc valere. Atque hanc sententiam videtur etiam significasse Cyprianus in libro de Cardinalibus Christi operibus, verbis postea referendis. Et eandem amplexi sunt omnes Scholastici cum D. Thoma hic. Sed in ea explicanda potest esse nonnulla diuersitas. Variis enim modis intelligi potest, dari effectum Baptismi, recedente fictione. Primo, omnino materialiter, & quasi concomitanter : ita ut, remoto obice, verbi gratia, per contritionem, vere infundatur gratia, & remittatur peccatum originale cum aliis actualibus, quae per Baptismus tollenda erant, si fictio non intercessisset : & ideo dicatur tunc dari effectus Baptismi, id est, qui per Baptismus danduserat, si non impediretur : tamen reuera, quando talis effectus datur, Baptismus nihil circa illum operatur (iuxta hanc sententiam) nec physice, nec moraliter, sed sola contritio, ratione cuius datur gratia, & tollitur fictio, & concomitanter tolluntur omnia alia peccata. Ita opinatur Glossa. in capite Tunc valere. de Consecratione distinctione 4. dicens : tunc non dari remissionem peccatorum propter Baptismus, sed propter contritionem. Cuius sententiae fundamentum esse potest, quia hoc sufficit, ut omnia peccata remittantur quae per Baptismus remissa non fuere propter obicem : non ergo oportet nouos effectus, aut nouos causandi modos sine fundamento multiplicare. Item hoc modo facile expeditur difficultas in prima ratione dubitandi tacta : quae confirmari potest : quia sacramentum futurum non dat suum proprium & specialem effectum ex opere operato, antequam sit : sed, ad summum, dicitur contritio dare suum effectum in ordine, vel cum voto futuri sacramenti : quia veluti imponit obligationem suscipiendi illud, & sub hac veluti conditione, saltem voluntate & proposito concepta, confert suum effectum : ergo similiter sacramentum praeteritum, quod iam non est, non potest dare suum effectum ex opere operato : quia postquam praeterit, tam est nihil, quam quod nondum fuit : ergo contritio est, quae habet effectum : quae iam non indiget voto Baptismi, quia supponit illum susceptum, solumque poterit talis effectus Baptismo attribui, quia contritio supponit illum susceptum, nec dare illum posset, nisi praesupposito Baptismo, vel in ordine ad illum. Denique iuxta hunc dicendi modum dupliciter solui potest ratio in contrarium supra facta. Primo, dicendo, peccatum originale per se primo non posse tolli, nisi per Baptismus : tamen ex accidente & concomitanter posse tolli per Poenitentiam, quatenus per illam datur gratia, quae tollendo fictionem consequenter necesse est, ut tollat originale peccatum, & omnia alia mortalia cum illo coniuncta : quia vnum peccatum mortale non potest tolli, nisi tollantur omnia. Vel secun-

Cyp.

D. Thom.

2. Sententia.

Glossa.

do addi potest, hunc effectum attribui Baptismo, quia, ut sic fiat, necessario praesupponitur Baptismus.

Sed hic modus dicendi omnino est alienus à mente Augustini & aliorum Theologorum : & nullo modo probandus est : quia ratio supra facta in contrarium semper vim suam retinet, neque euasiones illae satisfaciunt : quia iuxta doctrinam Concilii Tridentini, sessione sexta & decimaquarta, in lege noua, nullum peccatum originale aut mortale remittitur, nisi per aliquod sacramentum in re, vel in voto, scilicet per Baptismus aut Poenitentiam : nam alia sacramenta non sunt per se instituta ad tollenda huiusmodi peccata : sed peccatum originale, & mortalia ante Baptismus commissa non tolluntur per poenitentiam sacramentum in re vel in voto : quia, cum non sint materialius, ipsum non potest habere efficaciam circa illa : ergo oportet tolli per Baptismus : sed in eo, qui iam baptizatus fuit, fictio, non possunt tolli per Baptismus in voto : quia est incapax talis voti, sicut & alterius Baptismi : ergo tolli necessario debent per Baptismus iam susceptum, quamuis tempore praecesserit. Neque illud de remissione peccatorum per concomitantiam sufficit ad vim huius rationis eludendam : quia nunquam peccatum aliquod mortale remittitur per accidens, seu concomitanter per aliquod sacramentum, nisi cum ordine ac voto alterius sacramenti, per quod tolli potest per se, ut verbi gratia, quando quis bona fide accedens tantum, attritus ad Eucharistiam, per illam consequitur gratiam & remissionem peccatorum, dicitur ille effectus per accidens respectu Eucharistiae : quia semper fit per respectum ad sacramentum Poenitentiae, vel cum voto illius. Interdum etiam contingit, per sacramentum poenitentiae remitti aliquod peccatum tantum concomitanter ad remissionem aliorum, ut quando illud peccatum est oblitum, vel bona fide tacitum propter grauem causam : tunc autem & sacramentum ipsum Poenitentiae per se poterat habere virtutem ad tollendum peccatum, si in confessione aperiretur, & praeterea peccatum illud nunquam tollitur, nisi in virtute & voto alterius confessionis, in qua per se remittendum sit. At vero in praesenti, originale peccatum, & alia mortalia ante Baptismus commissa non respiciunt aliquam causam per se remissionis aliorum, nisi Baptismus : ergo non possunt, etiam concomitanter, tolli per aliud remedium, nisi cum ordine ad Baptismus, & non per votum Baptismi futuri : quia hoc nullum esse potest : ergo per ordinem ad Baptismus iam susceptum. Neque vero satis est, quod secundo loco dicebatur : posse hunc effectum tribui Baptismo : quia, ut sic fiat per contritionem sine voto Baptismi, necessario supponit Baptismus susceptum : quia haec habitudo non sufficit, ut talis effectus Baptismo attribuat : alias etiam remissio peccatorum, quae fit per sacramentum Poenitentiae, deberet tribui Baptismo : quia Poenitentia non posset habere illum effectum, nisi praesupposito Baptismo : & idem est de effectibus aliorum sacramentorum : ergo necesse est, ut alio proprio & speciali modo tribuatur ille effectus Baptismo, scilicet tanquam vnica causa & remedio necessario per se instituto ad talem effectum : ergo hoc modo Baptismus prius indigne susceptus confert postea remissionem peccatorum recedente fictione. Quod tandem ita confirmo : quia peccatum originale non contrahitur, nisi per generationem naturalem : ergo nec remitti potest, nisi per generationem spiritualem, iuxta illud, Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, &c. ergo quando peccatum originale deletur recedente fictione, tollitur per aliquam regenerationem spiritualem, quae tantum fit in baptismo : & non per praesentem, aut futuram : ergo per praeteritam.

Secundum

Secundus modus explicandi Augustini sententiam esse potest, ablata fictione redire effectum baptismi, quoad remissionem peccati originalis, & omnium mortalium, quae antea commissa fuerant: non tamen quoad specialem gratiam distinctam ab ea, quae daretur ratione contritionis, per quam tollitur fictio: neque quoad effectus alios, qui non sunt simpliciter necessarii, quatenus per baptismum fiunt, sed possunt alijs medijs obtineri, quales sunt remissio totius poenae temporalis, & omnium peccatorum venialium, & aliqua auxilia gratiae, quae fortasse dantur digne suscipientibus baptismum ratione ipsius sacramenti. Fundamentum huius sententiae esse potest, quia hoc factis est ad saluandam in baptismum necessitatem medijs ad salutem: nam hoc modo ratione illius conferretur ille effectus gratiae, sine quo homo saluari non potest: qui est remissio peccati originalis & mortalis: sed tota ratio ob quam dicitur effectus baptismi dari recedente fictione, est, quomodo est causa vnica & necessaria alicuius effectus gratiae necessarii ad salutem: ergo non oportet, vt hic effectus alio modo redeat, neque est aliquod probabile fundamentum ad id afferendum. Quod si dicas, baptismum non posse remittere peccatum, nisi det gratiam: quia peccatum non remittitur nisi per gratiam: Dicitur iuxta hanc sententiam, dari quidem gratiam intuitu seu ratione baptismi: non tamen distinctam ab ea, quae daretur per contritionem, seu eandem cum quadam habitudine seu morali respectu, non solum ad contritionem, sed etiam ad baptismum: ita vt veluti duplici titulo detur eadem gratia, baptismi scilicet, & contritionis: nam hoc factis est: neque oportet multiplicare gratias sine sufficienti fundamento. Atq; hoc modo expeditur facile prior ratio dubitandi in principio posita, quia non oportet, vt haec gratia physice fiat à baptismo praeterito, sed factis est, vt moraliter detur ratione illius, & in ordine ad proprium effectum baptismi, qui est regenerare hominem, & mundare illum ab originali culpa, & alijs, quae cum illa coniunctas inueniunt. Potest tandem confirmari haec sententia. Nam qui digne suscepit baptismum, & per eum gratiam baptismalem, si postea peccando illam amittat, & iterum postea poenitendo resurgat, non oportet, vt illi restituatur prior gratia baptismalis, quam amisit per peccatum: quia haec iam semel data est, & homo sibi imputare debet, si illam amittit, neque enim amplius ei debetur: ergo maiori ratione, si homo postea impedimentum gratiae baptismalis, non ei amplius debetur: sed factis est, quod gratiae poenitentiae addatur respectus ad baptismum, vt ratione illius intelligatur destruere illud peccatum, quod solus baptismus delere potest. Confirmatur secundo. Nam alias sequitur, eum, qui per baptismum sicte susceptum, de fictione alijque peccatis conteritur, maiorem gratiam accipere, quam recepit per contritionem, nondum suscepto baptismo. Consequens est falsum: tum quia indigna susceptio non debet illi homini prodesse ad gratiae augmentum: tum, quia oporteret in illa gratia distinguere diuersos gradus, ex quibus aliqui darentur ratione baptismi, alij ratione poenitentiae: quod vix potest intelligi.

Hae sententia non caret aliqua probabilitate, mihi tamen simpliciter non placet. Primo, quia non videtur iuxta mentem Theologorum asserentium, effectum baptismi redire recedente fictione: simpliciter enim loquuntur de quolibet effectu baptismi: & maxime de effectu gratiae: atq; idem videtur sensus Augustini dicentis, non solum remissionem peccatorum, sed & charitatem & Spiritum sanctum dari ratione baptismi recedente fictione. Et idem videtur docere Cyprianus sermone de Passione Domini dicens, Et licet indigni sint, qui accipiunt (loquitur de baptismo) sacramentorum tamen reuerentia, & propinquorem ad Deum parat accessum, & vbi re-

dierint ad cor, constat ablutionis donum, & redit effectus munerum, nec alias quaeri aut reperi necesse est saluterum sacramentum. Video, haec testimonijs posse eludi, dicendo, dari quidem gratiam ratione baptismi, sed non nouam aut maiorem, quam daretur ratione ipsius poenitentiae. Sed hoc reuera magis est verbum, quam re ipsa dari, vel redire effectum baptismi. Quia ille respectus nihil addit ipsi gratiae, quae ex se habet formalem repugnantiam cum peccato originali, & quocumq; mortali. Et praeterea argumentor primo in hunc modum. Constituamus hominem, qui bona fide, & sine nouo peccato accepit baptismum sine sufficienti dispositione, atq; adeo sicte, & absq; effectu: si huiusmodi homo, antequam aliquod mortale peccatum committat, habet veram attritionem de peccatis praeteritis, consequetur effectum baptismi, vt infra dicam: quia reuera tollit fictionem, quae tantum posita fuerat in defectu talis dispositionis: ergo illi homini datur prima gratia baptismalis, quae data fuisset tempore baptismi, si non esset fictio: ergo illa gratia datur ratione solius baptismi, supposita subiecti dispositione: nam sola attritio per se non sufficeret ad talem gratiae effectum: ergo baptismus praeteritus sufficit recedente fictione ad dandam eandem gratiam: ergo semper eodem modo, & cum eadē proportionem operatur, si talis dispositio sit contritio: verbi gratia, vt quatuor nam per eam secluso baptismo, seu ante institutionem eius, daretur gratia vt quatuor: nunc vero maior gratia datur homini prius sicte baptizato, remoueti fictionem per eandem contritionem, vt quatuor, tum quia, si nō daretur nisi gratia, vt quatuor, nulla gratia daretur ex opere operato ratione baptismi, cum illa gratia non excedat latitudinem & proportionem contritionis, secundum se considerata: tum et, quia est eadē proportio, & quodammodo maior ratio. Nam si homini auferenti fictionem per attritionem datur ex opere operato aliqua gratia, multo maiori ratione dabitur idem effectus gratiae ex opere operato homini remouenti fictionem per contritionem.

Secundo argumentor, quia prima gratia, vt supra dixi ex Concilio Tridentino, non datur, nisi vel ex opere operato per aliquod sacramentum, vel per votum illius: sed quando recedit fictio posita in praeterito baptismo, datur prima gratia: ergo datur ex opere operato ratione baptismi per se loquendo: ergo non tantum datur gratia per se respondens contritioni, sed etiam aliqua, quae respondet efficaciae ipsius sacramenti, quod semper operatur, quantum potest, in subiecto disposito: semperq; aliquid amplius operatur, quam secluso sacramento fieret in eodem subiecto eodē modo disposito. Dixi autē per se loquendo, quia interdum fieri potest ratioe alicuius peccati mortalis post baptismum commissi, vt illa prima gratia non tantum respiciat baptismum praeteritum, sed etiam votum sacramenti poenitentiae postea suscipiendi: hoc tamen nihil obstat: quia hoc est per accidens: & ad vim argumenti factis est, quod baptismus prius susceptus est sufficiens causa, vt illa gratia detur ex opere operato, etiam si non sit necessitas respiciendi aliud sacramentum. Quod sic etiam confirmatur, nam ille sic iustificatus saluabitur: ergo ex aqua & Spiritu sancto, quia non est alia via ad salutem: ergo recipit gratiam regeneratiuam per aquam baptismalem: ergo est effectus eius ex opere operato. Tertio argumentor, quia, iuxta probabiliorem, magisq; piam sententiam, gratia per Baptismum semel comparata, etiam si per peccatum mortale amittatur, iterum recuperatur per poenitentiam, vt latius sequenti romo dicturi sumus: ergo similiter eadem gratia baptismalis, quae danda fuisset homini non sicte, dabitur recedente fictione: est enim eadem ratio, vt magis ex dicendis constabit, in quibus alia addemus, quae hunc dicendi modum satis improbare videntur.

3. Ser. Aen. 117.

Tertius igitur ac verus dicendi modus est, ablata fictione dari totum effectum baptismi cum tota extensione & intentione, cum qua in principio daretur, si fictio non interfuisset. Ita enim significant verba Sanctorum & Theologorum simpliciter sumpta. Et sigillatim declaratur: nam in ostensum est, & cum ea dantur omnes virtutes & dona: nam haec omnia, vel sub nomine gratiae sanctificantis comprehenduntur, vel in ea tanquam in radice continentur, & quasi naturali sequela consequuntur. Deinde datur remissio peccati originalis, & omnium mortalium, quae cum illo coniuncta sunt, non tamen omnia eodem titulo ac ratione, nam quae commissa fuerunt ante baptismum, per se tolluntur virtute illius: quia remissio eorum est proprius ac per se effectus eius: quae vero post baptismum commissa sunt, tolluntur, & concomitanter, seu per accidens respectu baptismi, & per se respectu poenitentiae, seu in voto eius. Unde quoad haec peccata mortalia post baptismum commissa non dicitur proprie redire effectus baptismi: quia baptismus nunquam habuit virtutem per se ad remittenda haec peccata: sed dicitur effectus baptismi necessario coniungi cum remissione eorum peccatorum, & cum effectu virtutis poenitentiae, ut includentis votum sacramenti poenitentiae: eo quod non possit tunc proprius effectus baptismi sine alio fieri: quia non potest vnum peccatum mortale sine alio remitti. Atque hinc fit, ut tunc etiam detur integra remissio poenae, quae respondet peccatis mortalibus, ante baptismum commissis: non vero illius poenae, quae debetur propter peccata postea commissa: quia remissio illorum est effectus per se baptismi, qui nullam satisfactionem postulat ad plenam remissionem totius poenae: sed solum dispositionem sufficientem, ut tollatur culpa horum autem remissio per se spectat ad sacramentum poenitentiae, in cuius voto fit: & ideo, licet concomitanter tollantur, quando baptismus habet suum effectum ablata fictione: non tamen omnino remittuntur quoad poenam, sed iuxta dispositionem, & satisfactionem peccatoris: & ita, quoad haec potest manere reatus poenae temporalis, etiam si baptismus suum integrum effectum habeat. Praeterea datur recedere fictione remissio peccatorum venialium, quae commissa sunt ante baptismum, & poenae, quae ijs correspondet, si tamen fictio etiam tollatur respectu illorum: ita ut non perseueret homo in complacentia eorum: sicut enim potest peccatum mortale sine veniali remitti: ita potest tolli fictio, ut impedit remissionem mortalium, & non ut impedit remissionem venialium: & tunc fiet prior effectus sine posteriori: quia vni ponitur obex, & non alteri, & vnus est ab alio separabilis: si autem obex & fictio simpliciter tollatur respectu omnium, omnia absolute remittentur ex fundamento iacto: quod, ablato impedimento, sacramentum operatur, quantum potest: non minus autem potest operari baptismus prius receptus, & veluti manens in acceptance diuina, quam actu existens.

Dices, quid si prius ablata est fictio respectu mortalium tantum, & post aliquod tempus respectu venialium: nunquid baptismus successiue, & quasi per partes tunc conferet hos effectus diuersis temporibus? Videtur enim hoc esse inconueniens: quia oporteret gratiam etiam baptismalem paulatim, & quasi per partes infundi. Respondetur, quamuis non fit aequae certum redire effectum baptismi quoad remissionem venialium: quia baptismus non est medium necessarium ad huiusmodi remissionem: nihilominus probabilius est, etiam hunc effectum redire: quia si baptismus ita est institutus, ut possit operari ablato impedimento ex parte suscipientis, etiam si ipse iam non existat, non est verisimile, hoc esse limitatum ad vnum effectum eius potius, quam

ad alium: nullum enim fundamentum est ad id excogitandum: praesertim, quia gratia illa, quae datur recedente fictione, tam vere est regeneratiua, ac si esset data in praesentia baptismi, & ideo, quantum est de se, omnino transmutat hominem, & delet omnem maculam superioris vitae. Unde si vltimus probabile, totum hunc effectum simul redire, si respectu totius simul tollatur fictio, vel etiam successiue & diuersis temporibus, si eodem modo auferatur impedimentum, quia causa semper manet eadem, & cum eadem virtute ac determinatione ad operandum, si ex parte subiecti auferatur impedimentum. Quid ergo mirum, si impedimentum paulatim auferatur, effectum etiam paulatim, & per partes conferri? Neque enim necesse est, ut gratia ipsa sanctificans paulatim etiam detur illis diuersis temporibus: nam hoc ipso, quod auferatur fictio respectu mortalium peccatorum: tollitur etiam obex respectu totius gratiae baptismalis, quia peccatum veniale, ut sic, non repugnat gratiae, neque intentioni eius: & e contrario, ut postea tollantur peccata venialia, non est per se necessaria gratiae infusio, sed ipsa gratia regeneratiua & baptismalis, ablato impedimento, est sufficiens ratio remissionis eorum, quod si fortasse tunc coniungitur cum remissione venialium aliquod augmentum gratiae, illud non erit ex opere operato ratione baptismi praeteriti, sed fortasse ex merito ipsius operantis fundato in aliquo actu bono, quo displicent illi venialia peccata, vel alio simili.

Sed quaeres vltius, quid de peccatis venialibus commissis post baptismum, nunquid illa etiam tollentur ablata fictione? Respondetur, per se loquendo non est necesse illa tolli, quia nec per se hoc pertinet ad baptismum, quia, ut saepe dictum est, non habet efficaciam circa peccata post illum susceptum commissa: neque etiam concomitanter: quia remissio venialium non habet necessariam connexionem cum remissione mortalium. Attendenda est ergo qualitas & virtus illius dispositionis, per quam fictio remouetur: nam si illa fit per se sufficiens dispositio, aut meritum operandi ad tollenda huiusmodi venialia, absque eo quod sacramentum aliquid suppleat ex opere operato, tunc quidem remittentur: si autem dispositio non fuerit huiusmodi, manebit reatus talium peccatorum, vel omnium, vel aliquorum, pro ratione dispositionis: quia baptismus prius susceptus nihil omnino iuuat ex opere operato ad horum remissionem. Atque eodem modo censendum est de remissione poenae, quae propter haec peccata debetur: fiet enim iuxta dispositionem & satisfactionem operantis, & non amplius. Tandem ablata fictione, dabitur omnis gratia sacramentalis, si quae fortasse est in baptismo praeter ipsam gratiam sanctificantem, ut regeneratiua: quale erit auxilium aliquod speciale opportuno tempore datum ad baptismi effectum conferendum, vel aliquid huiusmodi: Quod probari potest ex fundamentis & rationibus supra positis, & praeterea, quia hic effectus gratiae est maxime necessarius, & conueniens homini: non ergo debet illo perpetuo priuari: alioqui, saltem propter illum recipiendum, oporteret iterum baptismum suscipere: cum ergo baptismus iterari non possit, oportuit, ut haberet hanc vim dandi omnem huiusmodi gratiam, quocumque tempore obicem non inueniat. Propter quod etiam verisimiliter credi potest, etiam si sapius homo peccando ponat obicem huic effectui, tamen si resurgat, & praesertim si opportuno tempore, in quo dandum est hoc auxilium, non habeat impedimentum peccati, non fore illo priuandum propter priora peccata iam remissa. Quod videtur docuisse Cyprian. serm. de ablutione pedum, his verbis. Nunc contemptum suum non statim vlciscitur Deus, nec per singulas offensas iudicantis ira discurrit, nec obstruit

Quomodo remittantur mortalia post baptismum commissa recedente fictione.

Quomodo remittantur venialia recedente fictione.

obstruxit fonti misericordiae suae ostia meatusque multiplices: sed obuiat fugientibus, & cogit regredi desperatos ostendens eis penitentiae viam, qua nulla latior inuenitur, & reuersis dat, vt iterum eis possint sacramenta prodesset: quorum, si penitentia non subesset nullo modo deinceps experiri possent effectum. Ex his ergo satis constat quomodo ablata fictione detur totus effectus? Baptismi, quoad extensionem eius.

Quo gradu
extensio
velat gra-
tia recedat
et fictio.

Sed circa intentionem huius effectus est non parua difficultas, quomodo intelligendum sit, redire totum effectum gratiae, quoad intentionem ablata fictione. Et ratio dubitandi est, quia haec intentio gratiae, quae datur ex opere operato, non est omnino indiuisibilis, & determinata: nam si huiusmodi effectus, nulla relinquatur difficultas, quin tota daretur iuxta principia posita: non tamen ita est, sed potest haec intentio esse maior & minor iuxta dispositionem operantis magis, vel minus perfectam. In eo autem, qui sicte suscipit baptismum, nulla fuit dispositio ad gratiam, vel intentionem eius: quae ergo intentio danda est recedente fictione, aut per quam dispositio vel mensuram est definienda.

1. Dicitur
mod.

Duos potui excogitare dicendi modos. Primus est, dari minimam gratiam, quae ex opere operato dari potest per Baptismum, qualis est illa quae datur infantibus, & cuiuscunque neque obicem contrarium, neque positiuam dispositionem ad gratiam habenti. Ratio huius sententiae esse potest, quia in huiusmodi homine nulla est dispositio ad Baptismum, ratione cuius effectus gratiae excedat illum minimum gradum quia dispositio ad baptismum digne suscipiendum solum est, quando ipse baptismus suscipitur: tunc autem nulla fuit talis dispositio: quia, vt supponitur, sicte & indigne susceptus est: ergo non est, vnde effectus gratiae excedat praedictum intentionis gradum. Dices, posse excedere ratione subsequentis dispositionis, per quam tollitur fictio: nam quo illa fuerit melior: tanto videtur futurus hic effectus maior. Vnde, cum semper sit necessaria aliqua positiuam dispositio ad tollendum obicem, semper ex hoc capite dabitur intensior gratia, quam daretur cum dispositione neutra (vt sic dicam) id est, nec positiuam, nec repugnante. Sed contra hoc est, quia ille actus, quo postea tollitur fictio, reuera non est dispositio ad baptismum: quia non praeparat hominem ad illum digne suscipiendum: solum ergo deseruit respectu baptismi, tanquam remouens prohibens: non tanquam positiuam praeparans: ergo, quod ille actus sit magis vel minus perfectus, nihil refert ad effectum baptismi: quia ad remouendum obicem quilibet est aequo sufficiens: ergo baptismus tunc per se non operatur in subiecto positiuam dispositio, sed tantum in subiecto non habente obicem: dabit ergo illi minimum effectum, quoad intentionem.

Confirmatur & declaratur a simili, supposita probabili sententia: quod per quamcunque contritionem cuiuscunque intentionis redeunt omnia merita per peccatum mortificata, & omnis gratia amissa: hoc enim positio fieri potest, vt per contritionem, vt quatuor, detur gratia, vt centum: & per contritionem, vt octo non semper detur maior, sed interdum minor: quia licet illis contritionibus, vt sunt dispositiones ad nouam gratiam, respondeat diuersus effectus, maior intensiori, & remissiori minor: tamen vt remouent obicem priorum meritorum, quantum est ex se, aequo operantur: quia in hoc habent quandam aequalitatem, quia vtraque remouet totum obicem, quo sublato omnia merita praecedentia redeunt, siue sint minora, siue aequalia, siue maiora: quia respectu illorum illa contritio non se habet vt dispositio, sed tantum vt remouens prohibens: sic ergo in praesenti, actus, quo tollitur fictio, solum se habet, vt remouens obicem: & ideo non refert, quod in se sit magis vel minus perfectus: quia in efficacia tollendi obicem omnes sunt aequales, & tan-

Franc. Suarez Tom. 3.

tam sub hac ratione tunc concurrunt ad effectum baptismi.

Et confirmatur secundo hac sententia, quia recedente fictione solum datur effectus baptismi ratione praecedentis susceptionis eius, eo modo quo tunc facta est, & acceptata à Deo ad talē effectum: sed tunc susceptio baptismi ex parte suscipientis fuit sacrilega, & indigna, quamuis ex parte baptismi semper de se fuerit efficax & sufficiens ad gratiam: ergo ille baptismus sic susceptus solum acceptatur ad dandam minimam gratiam, quam Baptismus ex se potest dare, quia ex parte subiecti nihil fuit, vnde posset crescere ille effectus. Neque enim conuenienter dici potest, tunc non acceptari ad determinatum effectum, sed confusē ad talem effectum, qualis postea fuerit dispositio, per quam tollitur fictio. Hoc, inquam, non placet, quia sacramentū determinatur ad effectum iuxta capacitatem, & dispositionem, quam habet subiectum eo tempore, quo recipit sacramentum, non iuxta eam, quam postea est habiturum, vt patet inductione facta in omnibus sacramentis, & in omnibus causis efficientibus, quae ex dispositione subiecti habent aliquo modo determinatos effectus. Item ratione morali: quia hoc expedit ita fieri, vt homines excitentur ad digne suscipienda sacramenta.

Vnde plures rationes oriuntur, quibus haec sententia amplius confirmari potest. Vna est, quia ei, qui indigne suscipit baptismum, non datur postea gratia recedente fictione, nisi ob sanctitatem & efficaciam baptismi, vt est medium necessarium ad salutem: non vero propter id, quod homo ex parte sua adhibuit in tali susceptione: nam ex hoc capite potius fuisset priuandus omni gratia: ergo satis superque est, quod detur ei minima gratia baptismalis, nā haec est, quam baptismus de se semper efficit, nulla habita ratione dispositionis subiecti, sed solum remouit obicem: nam haec sufficit ad salutem, & ad necessitatem baptismi & efficaciam eius: & quod non detur maior, quodam modo debetur indignae susceptioni. Altera ratio, seu tertia confirmatio est, quia si aliquis accepit baptismum cum attritione vt duo: alius vero sicte, & vterque postea habeat attritionem vt tria, non est verisimile, maiorem gratiam ex opere operato accipere eum qui sicte baptizatus est quam eum, qui digne cum attritione vt duo: ergo: quamuis ille, qui sicte accepit sacramentum, postea tollat fictionem per attritionem vt tria, non recipiet tantam gratiam ex opere operato, quantum accepisset, si tempore baptismi habuisset illam attritionem vt tria: alioqui acciperet maiorem gratiam ex opere operato, quam alius, qui baptizatus fuit cum attritione vt duo, quod videtur incredibile.

Et potest in hunc modum etiam explicari, nam ei, qui baptizatus est cum attritione vt duo, licet habeat postea attritionem vt tria, non propterea confertur maior effectus ex opere operato: quia ille iam fuit definitus ex priori dispositione, quae cum ipso baptismum concurrat: ergo neque ei, qui indigne suscipit baptismum, attritio vt tria postea habita utilis esse debet, vt effectus ex opere operato in eo crescat: sed satis est, vt deseruiat ad tollendum obicem. Tandē, potest alio modo vis huius rationis declarari, nam baptismus, sicut dat gratiam homini non ponenti obicem, ita maiorem dat homini bene disposito, & adhuc maiorem melius disposito: ergo sicut in homine adulto carentia dispositionis absolute & simpliciter est obex ad totum effectum sacramenti, ita carentia perfectioris dispositionis dici potest obex respectu perfectioris gratiae ex opere operato recipiendae: sed, qui recipit sacramentum cum dispositione imperfecta, quamuis ex parte sua obtulerit perfectiori gratiae, non potest postea per contritionem, vel attritionem perfectiorem quasi remouere illum obicem, & se disponere, vt ille effectus ex opere operato crescat: quia iam effectus baptismi fuit

Dd 2

determi-

determinatus in ipso instanti receptionis eius, & subsequens contritio iam non est dispositio ad illum: ergo simili ratione & proportionione dicendum est de eo, qui posuit obicem toti effectui, nimirum, quod maior vel minor contritio, aut attritio postea habita, non sit in eo dispositio ad perfectiorem effectum ex opere operato, sed solum ad remouendum obicem.

Dices, si hæc ratio esset efficax, probaret, quod sicut maior perfectio effectus baptismi semel impedita ex imperfecta dispositione suscipientis non potest postea recuperari, velati auferendo obicem per meliorem dispositionem: ita neq; absolutus effectus gratiæ semel omnino impeditus possit postea redire ablata fictione, etiam quoad minimam gratiam. Respondetur non esse parem rationem: quia aliqua gratia baptismalis est necessaria ad salutem: perfectio autem gratiæ non est ita necessaria: & ideo baptismus, quomodo cunq; recipiatur, acceptatur ad aliquam gratiam dandam remoto obice: non vero ad perfectionem gratiæ, nisi pro ratione presentis dispositionis. Item est alia differentia, quia respectu perfectioris gratiæ non datur obex contrarius, proprie loquendo, sed tantum negatiuus: quia est carentia perfectioris dispositionis, qui obex postea nullo modo auferri potest, quia licet possit haberi perfectior actus, non tamen perfectior dispositio, quia postea elicitus actus neq; est, neque esse potest dispositio ad baptismum: at vero respectu gratiæ absolute, præter negatiuam dispositionem concurrunt semper contraria: scilicet, peccatum aliquod gratiæ repugnans: & huiusmodi obex auferri potest per aliquam detestationem illius, scilicet per conuersionem in Deum illi repugnantem aliquo modo: & ideo potest redire effectus gratiæ, prout est necessarius ad expulsiōnem peccati, quamuis non redeat, quoad maiorem perfectionem, quæ pendet ex meliori dispositione.

Vltimo confirmatur, & declaratur hæc sententia à simili ex modo, quo reuiuiscit gratia baptismalis semel habita & amissa: nam si quis digne recepit baptismum cum cōtritione vt duo, & postea peccauit, & deinde resurgit per cōtritionē vt quatuor, quamuis illi iterum detur gratia baptismalis ablato obice peccati, non tamē illi datur tanta gratia ratione baptismi, quam data fuisset, si in ipsa susceptione baptismi habuisset cōtritionem vt quatuor: sed præsertim restituitur illi gradus gratiæ, quos baptismus habere potest in homine contrito vt duo: quia illa gratia non est mensuranda per dispositionem, per quam postea auferitur obex, sed per eam, quæ fuit tempore susceptionis baptismi: ergo multo maiori ratione si prius accepit baptismum sine vlla cōtritione, vel attritione, & postea resurgit per contritionem vt quatuor, non dabitur illi tanta gratia ratione baptismi, quanta daretur homini suscipienti illum cum cōtritione vt quatuor: alioqui, ceteris paribus, meliorem effectum baptismi consequeretur, qui indigne illum suscepit, quam qui digne, licet tardius, seu tempore posteriori, quod videtur satis absurdum: quia cōtritio illa, per quam remouetur obex, non magis est dispositio ad baptismum in vno, quam in alio. Quæ ratio, & omnes aliæ factæ eadem proportionione probant, ablata fictione nunquam dari tantā gratiam ex opere operato ratione baptismi, quanta data fuisset homini digne suscipienti illum quacunque dispositione minima & imperfecta. Vnde tandem concluditur, recedente fictione solū dari minimam gratiam, quæ determinata est ex ipsa institutione baptismi ad certum gradum, sine ordine ad positiuam dispositionem suscipientis, sed solum ad subiectum nō habens obicem, seu remouens illum: nam licet baptismus non semper det hunc effectum ob indispotionem suscipientis, semper tamen ad illum acceptatur, vt remoto obice illum conferat. Atque hæc sententia videtur certe non solum probabilis, sed etiam

vera: nam rationes & coniecturæ adductæ videntur congruentissimæ & satis virgines.

Nihilominus potest quis opinari, recedente fictione dari ratione baptismi, & ex opere operato maiorem vel minorem gratiam iuxta qualitatem actus seu dispositionis, per quam remouetur obex: Iuxta quam sententiā consequenter dicendum est, tantam gratiam dari recedente fictione, quanta data fuisset, si in ipso baptismi homo habuisset eandem dispositionem, quam habet, cum tollit fictionem, nam supposito priori principio; quod hic effectus crescat vel minuatur pro qualitate actus, quo remouetur fictio, nō potest certior regula præscribi huius proportionis, nec solidius fundamentum dari, quam tribuendo baptismi totum effectum suum, stante eadē proportionione in subiecti dispositione. Itaq; baptismus semel receptus tam est efficax ad operandū, recedente fictione, quam in principio actu existens: ergo tantam gratiam dat, recedente fictione, cum tali dispositione, verbi gratia, contritione vt quatuor, quantum in principio daret, si cum eadem susceptus fuisset: antecedit patet inductione supra facta in omnibus alijs effectibus: & ratione, quia est eadem causa, & eadem virtus, in qua perinde est manere in acceptatione diuina, ac si actu existeret: consequentia vero patet à paritate rationis. Nec videtur satis esse dicere illum actum, quo tollitur fictio, non esse dispositionem ad sacramentum: nam satis est, quod sic dispositio ad effectum sacramenti: nam licet sacramentum præcesserit, quoad suum esse: non tamen quoad efficaciam suam: quia nondum contulit effectum suum: & ideo recte intelligi potest, quod, licet non possit homo iam se disponere ad sacramentum suscipiendum: possit tamē se preparare ad gratiam, non solum vt gratia est, sed etiam vt effectus sacramenti est: & quod hac ratione detur inæqualis effectus dispositioni proportionatus. Neq; in hoc oportet idem ferre iudicium de hoc effectu sacramenti, qui datur recedente fictione, & de reuiuiscencia meritum, seu reditu gratiæ per peccatum amissæ: certius enim est, baptismum habere effectum recedente fictione, quam gratiam semel per baptismum comparatam, & per peccatum amissam, per penitentiam in integrum restitui: gratia enim, quæ datur propter sacramentum recedente fictione, vere est effectus sacramenti, & in eius efficacia & necessitate fundatur: gratia vero, quæ per penitentiam restituitur, iam tunc non est proprie effectus baptismi: sed, si restituitur, solum est, quia acceptatio ad gloriam, quæ correspondet tali gratiæ, de se est perpetua, & firma, nisi homo ponat impedimentum perfectum: & ideo, ablato hoc impedimento per penitentiam, restituitur illa gratia, non vt nouus effectus sacramenti: & ideo non commensuratur presentis dispositioni: at vero gratia, quæ datur recedente fictione, potest commensurari dispositioni, non solum vt remouenti obicem, sed etiam vt preparanti subiectum ad effectum sacramenti.

Denique, ex hoc dicendi modo non sequitur aliquid inconueniens: nā, licet fateamur, eum, qui indigne suscepit baptismum, si postea resurgat per cōtritionem vt quatuor, maiore gratiā baptismalem accipere, quam eum, qui digne suscepit baptismum cum cōtritione vt duo, nihil absurdum, vel incommodum in hoc esse videtur: quia ille, qui indigne suscepit baptismum, non ratione peccati, quod tunc commisit, fructum aliquem accipit, sed magnum potius inde sentit detrimentum: quia eo tempore caruit diuina gratia, & fauoribus, & auxilijs proprijs superiorum Dei: si quid ergo vberioris fructus consequi videtur, totum prouenit ex perfectiori contritione, qua se ad effectum sacramenti preparauit. Quod enim hæc contritio posterior tempore sit, non refert: quia moraliter coniungitur cum ipso sacramento, & preparat subiectum ad effectum illius. Et ideo etiam nihil

nihil obstat, quod alter, qui digne suscepit sacramentum cum remissa contritione, postea habeat alios actus contritionis intensiores: quia illi iam non sunt dispositiones ad effectum sacramenti. Sicut, si constituiamus duos, quorum alter nunc accipiat Baptismum cum contritione vt duo, postea vero successu temporis habeat feruentissimos actus amoris, & contritionis: alius vero in fine vite baptizetur cum contritione vt quatuor: hic posterior maiorem gratiam baptismalem secum afferet, quam alius, etiam si fortasse aliunde plura habuerit peccata, & pauciora merita: quia hæc sunt accidentaria ad effectum sacramenti: ita vero est in præsentia: nam ita censendum est de illo, qui posteriori tempore tollit fictionem per nobiliorem actum, & dispositionem, ac si tunc cum eadem dispositione sacramentum accepisset.

Præmissa Atque in hunc modum explicata est hæc sententia & potest absque magna difficultate effugere vim superiorum rationum, & non est dubium, quin potuerit Christus Dominus hunc effectum, aut efficaciam sacramenti insinueret: totum enim hoc negotium ex illius institutione pendet, quam coniecturis potius, quam firmo aliquo fundamento, inuestigare possumus: & ideo vterque modus dicendi est probabilis: prior tamen videtur mihi verisimilior, magisque consentaneus communibus legibus sacramentorum, & conuenienti prouidentia, ad quam expedit, vt maiorem fructum reportet, qui melius dispositus ad sacramentum accedit: & ideo, quod dispositio ad effectum propria tantum ea fit, quæ simul est dispositio ad ipsum sacramentum, dignamque susceptionem, & reuerentiam eius.

Ad fundamenta aliarum opinionum Superest, respondeamus ad fundamenta aliarum opinionum: & ad rationem dubitandi in principio positam: ad quam breuiter dicitur ex principijs supra positjs disputando de sacramentis in genere: sacramentum, quando habet effectum recedente fictione, non conferre illum, vt instrumentum physicum, sed Deum solum dare effectum ratione sacramenti prius suscepti: & hæc est facilius, & intelligibilior responsio, quam alia, quæ dari solent: neque in ea est vllum inconueniens: quia neque est necesse, neque possibile, quod res, quæ, si existeret physice, operaretur, etiam non existat, physicum influxum adhibeat: neque è conuerso necesse est, vt sacramentum, quod, cum iam non existit, operatur tantum moraliter, & non physice, etiam cum existit, & in subiecto non inuenit obicem, non operetur physice, sed tantum moraliter: sed potius consentaneum rationi est, vt causa actu existens maiorem efficaciam habeat, saltem in modo operandi: quæ omnia in prædicto loco latius tractata sunt. Atque hinc satis responsum est ad fundamentum primæ sententiæ: negamus enim, absque proprio effectu gratiæ sacramentalis vere ac proprie saluari, quod sacramentum habeat suum effectum recedente fictione, vt satis declaratum est.

Ad confirmationem vero ibi adiunctam ex comparatione inter sacramentum iam receptum, & postea suscipiendum, quod non magis possit vnum habere effectum ex opere operato, quam aliud: aliqui concedunt proportionem: & affirmant, effectum gratiæ, qui datur per contritionem in voto sacramenti, attribuendum esse ipsi sacramento tantumquam propriæ causæ morali, atque ita dici posse effectum ex opere operato respectu illius: nam huiusmodi causalitas ex opere operato, cui latius pateat, quam causalitas physica, non requirit necessarium actualem, & realem existentiam causæ: potest ergo attribui sacramento futuro, sicut præterito. Sed hic dicendi modus, quamuis fortasse magis in verbis consistat, quam in re, mihi non probatur, vt sæpe in superioribus terigi: primo quidem, quia, si Baptismus in voto operaretur ex opere operato, sicut dicitur causare gratiam, ita dici posset causare characterem, quia non

Franc. Suarez. Tom. 3.

est maior ratio de vno effectu, quam de alio: imo videtur esse maior ratio de characterem: quia est veluti potentia passiva ad omnia sacramenta, & ad omnes effectus ex opere operato sacramentorum: & ita inter effectus Baptismi est primus omnium. Secundo, quia, si post Baptismum in voto aliquis accipiat Baptismum in re, tunc recipit ex opere operato totam gratiam, quam hoc sacramentum dare potest cum tali dispositione: ergo signum est, prius non fuisse operatum sacramentum ex opere operato: quia idem sacramentum non confert ex opere operato duplicem effectum distinctum. Tertio, ratio à priori esse videtur, quia in ipsis terminis videtur esse repugnantia, quod effectus detur ex opere operato, & tamè quod detur prius, quam opus fiat: quia in ipsismet verbis: (opus operatum) includitur realis applicatio & effectio ipsius operis: cui talis effectus coniunctus est ratione ipsius operis, re ipsa exhiberi, cui promissa est specialis virtus, seu priuilegium. Ex qua ratione clara est responsio ad prædictam confirmationem: negando similitudinem: & ratio differentiæ non est posita in reali & actuali existentia, vt bene probat ratio ibi facta: sed est in hoc posita, quod sacramentum præteritum iam semel fuit re ipsa susceptum, & applicatum sufficienter ad operandum, ratione ipsius operis iam operati: sacramentum aut futurum nondum applicatum est, neque operatum (vt sic dicam) & ideo non potest habere effectum ex opere operato.

Ad fundamentum secundæ sententiæ iam satis declaratum est, quæ sit necessitas, ob quam oportet, dari ratione Baptismi specialem effectum gratiæ, recedente fictione. Petitur autem in vltima confirmatione ibi posita (cætera enim omnia expedita iam sunt) specialis difficultas, nimirum si recedente fictione datur aliqua gratia ratione Baptismi: & aliqua ratione contritionis seu sacramenti penitentia, quomodo possit hic effectus diuidi, & attribui huiusmodi diuersis causis: sed quia hæc difficultas supponit aliqua in seq. sect. tractanda: ideo in fine illius commodius explanabitur.

SECTIO V.

Quenam dispositio sufficiat ad tollendam fictionem, vt Baptismus suum effectum habere incipiat.

Tota difficultas est, an requiratur contritio, vel sufficere possit attritio. Et ratio dubitandi est, quia, si in ipsa susceptione sacramenti adfuerit attritio, illa fuisset sufficiens ad fictionem tollendam: ergo etiam postea adhibita ad eundem effectum valebit. In contrarium vero est, quia fictio nihil aliud fuit, quam peccatum: ergo tollere fictionem nihil aliud est, quam tollere peccatum: sed attritio non sufficit ad tollendum peccatum: ergo neque ad tollendam fictionem. Duobus modis contingere potest, vt supra vidimus, hominem esse fictum in ipsa susceptione Baptismi: Vno modo absque actuali peccato sacrilegæ susceptionis, vt si bona fide accedat, putans se esse attritum, non tamen sit: aut, si inuincibiliter existimet, non esse necessariam aliam dispositionem præter fidem, & voluntatem Baptismi. Secundo modo potest quis esse fictus, actualiter peccando, & sacrilegium committendo in ipsa susceptione Baptismi: quia nimirum praua conscientia sciens, & videns, vel culpabiliter ignorans, ita accedit. Et vtroque modo euenire potest, vt homo post Baptismum acceptum aliqua peccata mortalia commiserit, aut quod nunquam postea mortaliter peccauerit.

Dico ergo primo. In eo, qui neque in susceptione Baptismi, nec post Baptismum susceptum, mortaliter peccauit, sed ex inculpabili ignorantia fictus accessit, sufficit postea sola attritio ad tollendam fictionem, & ad gratiam & remissionem peccatorum, ratione Baptismi obtinendam. Hæc conclusio à fortiori colligitur ex authoribus statim citandis: & eam apud me

Dd 3 contin-